

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDE KLASİK FİLOLOJİ

CLASSICAL PHILOLOGY IN ISTANBUL UNIVERSITY

Prof. Dr. Bedia Demirış

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bölümü Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Özet: Filoloji öğrenimi Türkçedeki anlamıyla dil ve edebiyat öğrenimidir. Klasik filoloji, temeli akıl yürütmeye ve karşılaştırma yapmaya dayalı bir filoloji disiplini dir. Antikçağın Eski Yunan ve Roma uygarlıklarını, bu uygarlıklardan zamanımıza aktarılmış belgeleri ve edebi metinleri inceleyerek ve açıklayarak her yönüyle (dil, kurumlar, devlet yönetimi, sosyal yaşam v.b.) tanıtmaya, bilinmeyen yönlerini gün ışığına çıkarma uğraşıdır. Ülkemizin yüksek öğrenim tarihi incelendiğinde klasik filolojinin bir disiplin olarak ortaya çıkışının 1933 yılında, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün Üniversite Reformuyla gerçekleştiği görülür. Fakültemizde 1933 Üniversite Reformuyla birlikte başlayan ve 1943 yılına kadar kurulan on iki enstitünün arasında Klasik Filoloji Enstitüsü de bulunmaktaydı. İlk kuruluşunda öğretim kadrosu yabancı akademisyenlerden oluşan Klasik Filoloji zaman içinde önce yurt dışında eğitim görmüş Türk akademisyenlerin katkılarıyla ve sonra da İstanbul Üniversitesinin yetiştirdiği akademisyen kadrosuyla Antikçağ kültürünün insanın düşünsel ve toplumsal gelişimindeki önemini ve değerini tanıtmayı amaçlayan eğitim ve araştırma faaliyetlerini lisans ve lisans üstü düzeylerde sürdürmektedir.

Anahtar kelimeler: Eski Yunan, Filoloji, Hümanizm, İstanbul, Roma, Eğitim, Latince, Yunanca, Üniversite.

Abstract

In Turkish, philology is the meaning of education in language and literature. Classical philology is a philological discipline which is based on logic and to make comparisons. It deals with examining Ancient Greek and Roman civilizations, explaining all aspects (language, institutions, governments, social life, etc.) of these civilizations by documents and literary texts which were transferred to us, and bringing the unknown aspects to light. In our history of higher education Classical Philology as a discipline is occurred in 1933 through the educational reforms introduced by Mustafa Kemal Atatürk, the founder of the

Turkish Republic. In Istanbul University, between twelve institutes, which were established in Faculty of Letters from 1933 to 1942, Classical Philology has taken place also. At the beginning, the academic staff of Classical Philology consisted of foreign academics. After a while the Turkish scholars, who have been trained abroad and have returned home, took the place of foreign scholars. Today, education and research activities which continue at undergraduate and postgraduate levels and aim to present and to explain the importance of classical culture on the intellectual and social development of people, are carried by Turkish academics who are the classical scholars trained in Istanbul University.

Keywords: Ancient Greek, Education, Greek, Humanism, Istanbul, Philology, Latin, Rome, University.

Bu yazının amacı bir disiplin olarak klasik filolojinin İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde kuruluş ve gelişme serüvenini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda başlıca üç nokta üzerinde durulacaktır. Kuruluş tarihçesine değinmeden önce ilkin, klasik filoloji disiplininin tanımı yapılarak sınırları çizilecek; ikinci olarak Ülkemiz eğitim tarihinde bu disipline neden ihtiyaç duyulduğu üzerinde durulacak; son olarak da İstanbul Üniversitesi'nde bu disiplinin kuruluş tarihçesi verilerek zamanımıza kadar öyküsü anlatılacaktır.

Filoloji öğrenimi Türkçedeki anlamıyla dil ve edebiyat öğrenimidir. Genel anlamda filoloji, kendisine inceleme konusu olarak aldığı bir dilin tarihi, dilbilimi ve edebiyatı ile uğraşır. Filoloji eğitimi söz konusu dil ile uğraşan kişinin o dilin uzmanlığına ulaşmasını sağlar. Her şeyden önce, filolojinin amacı, okunup anlaşılmasında güçlüklerle karşılaşılan metinleri açıklamak ve bu metinleri canlı tutabilmek için, gereken çabayı göstermektir. Dar anlamda filoloji, metnin dilini açıklama uğraşdır.

Klasik filoloji, temeli akıl yürütmeye ve karşılaştırma yapmaya dayalı bir filoloji disiplindir. Antikçağın Eski Yunan ve Roma uygarlıklarını, bu uygarlıklardan zamanımıza aktarılmış belgeleri ve edebi metinleri inceleyerek ve açıklayarak her yönüyle (dil, kurumlar, devlet yönetimi, sosyal yaşam v.b.) tanıtmaya, bilinmeyen yönlerini gün ışığına çıkarma uğraşdır. Bu uğraşında klasik filolojiye paleografi, kodeks bilimi, papirüs bilimi, metin eleştirisi, dil bilgisi, dilbilim, edebiyat tarihi, tarih, hukuk, arkeoloji, mitoloji, dinler tarihi, epigrafi, nümismatik gibi bilim kolları yardımcı olur. Klasik filolojinin temel amacı ya da görevi Eski Yunan ve Roma uygarlıklarını paleografi, metin eleştirisi, gramer ve retorik (bugünkü üslup bilgisinin karşılığıdır) yardımıyla, çoğunlukla bozulmuş olarak ya da dolaylı olarak günümüze ulaşmış, Antikçağın

Grekçe ve Latince yazılmış özgün metinlerine olabildiğince yaklaşarak bu metinleri incelemektir. Antik metinleri dilbilimsel ve edebi bakımdan yorumlamanın temelinde bu metinlerin kusursuz bir biçimde yeniden kurulması vardır. Metinlerin yorum analizleri ses bilgisi (fonetik), biçim bilgisi (morfoloji), cümle örgüsü (sentaks) ve anlam bilgisi (semantik) alanlarında yapıldıktan sonra, bu analiz sonuçları arasında bağlantılar kurulur. Yapısal olarak yorumlanmalarına paralel olarak metinler, tarihsel-siyasal, tarihsel-yazınsal ve yazınsal-kuramsal açıdan da sınıflandırılır. Klasik filolojinin modern filolojilerden en büyük farkı, üzerinde çalıştığı bütün yazınsal metinlerin elle çoğaltılmış metinler olmasıdır. Antikçağın Grek ve Latin dillerinden birinde yazılmış metinleri, günümüze özgün kopyalarıyla, başka bir deyişle, bizzat yazarının elinden çıkmış metinler olarak ulaşmamışlardır. Yüzyıllar boyunca elle çoğaltılarak zamanımıza aktarılmış metinlerin kopyaları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Antikçağ metinlerinin dilbilimsel, yazınsal ve tarihsel bakımdan yorumlanabilmesi ise bu metinlerin, yazarının elinden çıkmış metne en yakın metin olarak yeniden kurulmasına bağlıdır. Bu da klasik filoloji disiplininin vazgeçilmez bir uğraşı olan metin eleştirisi sayesinde mümkün olabilmektedir.

Ülkemizin yüksek öğrenim tarihi incelendiğinde klasik filolojinin bir disiplin olarak ortaya çıkışının 1933 Üniversite Reformuyla gerçekleştiği görülür. Eğitim Tarihi uzmanı Sayın Y. Doç. Dr. Bülent Berkol 2008 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde *Klasik Filoloji Seminerleri* çerçevesinde yaptığı "Darülfünun'da Klasik Filoloji Öğretimi Yapıldı mı?" başlıklı konuşmasında Türk eğitim tarihi içinde klasik filoloji öğretimine, dolayısıyla Yunanca ve Latince derslerinin öğretimine ilişkin bir başlangıç noktası aranacak olursa, bu başlangıç noktasının Maarif Nazırı Saffet Paşa tarafından hazırlatılıp 1869 tarihinde yürürlüğe konulan Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi (Genel Eğitim Tüzüğü) olması gerektiğini ileri sürmüştür. Konuşmasında Darülfünun'un tarihçesini dört evrede ele alan Berkol 1863-1865 yılları arasındaki birinci evrede klasik filoloji ve ona yardımcı bilgi dallarıyla ilgili derslerin bulunmadığını; 1870'te açılan İkinci Darülfünun'da, 1869'da yürürlüğe giren Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi'nin 81. ve 82. Maddelerinde programa konulması öngörülen Yunanca, Latince, Arkeoloji, Nümismatik, Roma Hukuku derslerinin yer alacağı programların açılmamış olduğunu; 1874'te Mekteb-i Sultanî bünyesinde açılan Üçüncü Darülfünun'da ilk kez Yunan ve Latin Edebiyatı, Arkeoloji, Nümismatik, Mitoloji, Roma Hukuku, Roma İdare Mahkemesi Tarihi, Roma Müesseseleri, Mukayeseli Roma Hukuku,

Roma Kavanini (Kanunları) gibi derslerin programa konularak okutulduğunu, dersleri veren öğretim kadrosunun ise azınlıklar ve yabancılardan oluştuğunu; 1900 yılında açılmış ve 1933'te kapatılmış olan Dördüncü Darülfünun döneminde klasik filoloji ile ilgili bir bölümün bulunmadığını, açılan yabancı diller programında da Yunanca ve Latince dersleri bulunmamakla birlikte, Arkeoloji, Nümismatik, Roma Hukuku, Roma Tarihi, Yunan Tarihi derslerinin programlarda yer aldığını, ayrıca bu dönemde programlarda yer alan Eskiçağ Tarihi, Nümismatik, Arkeoloji dersleri için Almanya'dan öğretim üyelerinin getirildiğini, Fazıl Nazmi (Rukün) Bey gibi Yunanca ve Latince metinleri okuyan bir Eskiçağ Tarihi öğretim üyesinin bulunduğunu, Eskiçağ tarihi ile ilgili makalelerin ilk kez Darülfünun Mecmuası'nda yayımlandığını söylemektedir. Berkol'un bu değerlendirmesinden anlaşılacağı ve kendisinin de konuşmasında ifade ettiği gibi, Darülfünun Dönemi'nde bugünkü anlamda klasik filoloji öğretimi yapılmamış olup sadece 1874'te öğretime başlayan Darülfünun-ı Sultani'de Yunan ve Roma Edebiyatı dersleriyle Arkeoloji, Nümismatik, Mitoloji, Roma Hukuku ile ilgili dersler verilmiş, yapılan araştırma ve yayınlarda bilgi üretme uğraşısından çok, ikincil kaynaklardan bilgi derleme ve aktarma yoluna gidilmiştir.

Ulu Önderimiz Atatürk'ün, o zamanki adıyla İstanbul Darülfünun'una 15 Aralık 1930'da yaptığı ilk ziyaretine ilişkin anılarını Dr. Mehmet Reşat Uysal "Atatürk'ün Darülfünun'u Ziyareti" başlıklı yazısında karşılıklı konuşmalar şeklinde aktarmıştır (Uysal, 1981: 25-26). Uysal'ın anılarından şu anekdot Cumhuriyet Türkiye'sinde klasik filoloji disiplinine neden ihtiyaç duyulduğunu açıkça gösteriyor olması bakımından önemlidir: Ulu Önder Atatürk Darülfünun Emini Müderris Muammer Raşit'e Darülfünun'un ilerlemesinin ve yükselmesinin neye bağlı olduğunu sorar. Muammer Raşit, bu konuyla ilgili olarak müderrislerin çalışmaları üzerine açıklamalarda bulunur. Anıların yazarı Dr. Mehmet Reşat Bey'in gözleminden öğrendiğimize göre, Ulu Önder anlatılanlardan pek tatmin olmamıştır. Ardından tarih konularına geçerek müderrislere Eti, Ege, Aka'lar üzerine kimin konuşacağını sorar ve sorusunu ilkin Fuat Köprülü'ye yöneltir. Fuat Köprülü, kendisinin Türk Dili ve Edebiyatı ile uğraştığını söyleyerek mazur görülmesini rica eder. Bunun üzerine Atatürk, "Ege'nin ilk ahalisi, Ege medeniyetlerinin sahipleri kimlerdir?" sorusunu yöneltir. Eski Grek müderrisi Fazıl Nazmi Bey, Ata'nın bu sorusuna bir efsaneyle yanıt verir. Atatürk, Fazıl Nazmi Bey'i sonuna kadar dinledikten sonra, "Tarih; arkeolojik gerçek, paleografi ve filolojik bulgulara dayatılmalıdır,

efsanelere değil ... Bence tarih, ilk Ege ahalisinin, Ege medeniyeti sahiplerinin Anadolu'dan Ege adalarına geldiklerini gösteriyor ve gösterecektir," dedikten sonra, bir süre düşünceli ve üzüntülü bir ruh hali içinde tavana bakar ve ilave eder: "Gençlerimiz bu konulara yöneltilmelidir." Aktardığımız bu anının yazarı Dr. Mehmet Raşit Bey, Gazi Mustafa Kemal'in ileriye gören, derine inen görüşleriyle, tarihçilerimizi uyardığını söylemektedir. Üzerinde yaşadığımız bu toprakların ilk çağlardan günümüze kadar tarihini daha iyi incelemek ve değerlendirebilmek, daha doğru ve daha nitelikli sonuçlar ortaya koyabilmek için klasik filoloji disiplinine ihtiyaç olduğu açıktır. Ancak burada, Atatürk'ün "Gençlerimiz bu konulara yöneltilmelidir," cümlesinin de altının çizilmesi gerekir. Ulu Önder'in bu cümlesinden, Türk gençlerinin yöneltilmesini istediği konuların, arkeolojik çalışmalar ve bunun yanı sıra filolojik ve paleografik çalışmalar olduğu, bundan başka, burada söz konusu olan filolojik ve paleografik çalışmaların, eski diller ve bu dillerin taşıyıcısı olan yazılı metinler üzerine çalışmaların olduğu açıktır. Prof. Dr. İlber Ortaylı Türkiye Bilimler Akademisinde 2005 yılında verdiği "Filoloji ve Tarih" başlıklı konferansında mukayeseye ve mantığa dayalı bir disiplin olan filolojinin sosyal bilimlerin matematiği değerinde olduğunu, doğru düşünmek ve doğru dil kurulumu yapabilmek için, insanlarımızın bu eğitimden geçirilmesi gerektiğini söylemektedir (Ortaylı, 2005: 26-27). Ülkemizin Tanzimat Döneminden beri örnek aldığı Batı Uygarlığının temelini oluşturan humanizm, insanı her şeyin merkezi ve ölçüsü yapan bir dünya görüşü olarak Eski Yunan ve Roma uygarlıklarının ürünüdür. Dolayısıyla bu iki uygarlığın metinler yoluyla anlaşılmasını amaç edinen klasik filoloji disiplini Batı'yı dış görünüşüyle taklit etmek yerine Batı'yı Batı yapan temel ilkelerin iyi anlaşılması ve böylece çağdaş uygarlık düzeyine ulaşılması hatta daha ileriye gidilebilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Eğitsel ve tarihsel bakımlardan önemine değindiğimiz klasik filoloji disiplini Türkiye'de 1933 Üniversite Reformunu izleyen yıllarda üniversitede bir kürsü olarak ilkin, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesinde Fransız Filolojisine bağlı olarak 1936 yılında kurulmuştur (Erim, 2000: 28). İstanbul Üniversitesinde ise 1933-1942 yıllarını kapsayan dönemde Romanoloji Disiplini'ne bağlı, ikinci ve üçüncü disiplin dersi olarak "Yunan Filolojisi", "Latin Filolojisi" başlıklı dersler şeklinde varlık gösteren Klasik Filolojinin bağımsız bir kürsü olarak çalışmaya başlaması 1940'lı yılların başlarında gerçekleşmiştir. Fakültemizde 1933 Üniversite Reformuyla birlikte başlayan ve

1943 yılına kadar kurulan on iki enstitünün (Felsefe, Tarih, Coğrafya, Arkeoloji, Türkoloji, İngiliz Filolojisi, Alman Filolojisi, Roman Dilleri, Şark Dilleri, Klasik Filoloji, Pedagoji ve Psikoloji, Asya Dilleri) arasında Klasik Filoloji Enstitüsü de bulunmaktaydı. 1933 Üniversite Reformuyla birlikte yeniden oluşturulan ilk kürsülerin içinde Klasik Filoloji kürsüsünün de yer alması ve henüz on yılını doldurmuş genç bir cumhuriyet olan Türkiye Cumhuriyeti'nde kuruluşuna önem verilmesi ve özen gösterilmesi, kanımca klasik filoloji disiplininin eğitsel yönünden, insan zihnini şekillendiren tarihsel ve filolojik yönteminden kaynaklanmaktadır. Üniversitemizi 1930 yılındaki ilk ziyaretinde, Türk gençlerinin arkeolojik, filolojik ve paleografik çalışmalara yöneltilmesi gerektiğini söyleyen Ulu Önder Atatürk'ün, ileriye gören gözleriyle, klasik diller eğitiminin bu eğitsel yönünün de farkında olduğunu, kişisel görüşüm olarak belirtmek isterim.

Klasik filolojinin, klasik eğitimin, yaşamı ve her şeyi insan açısından değerlendiren, insanı her şeyin merkezi ve ölçütü yapan bir yaşam görüşü olarak tanımlayabileceğimiz humanist düşüncenin (Erim, 2000: 27), Ulu Önder Atatürk'ün çağdaş uygarlıklar düzeyine ulaştırmak istediği Türkiye için büyük önem taşıdığı görüşü, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi'nin Klasik Filoloji Kürsüsü'nün çalışmalarıyla dile getirilmiştir, ilk kez (Sinanoğlu, 1992: 513). Kapsamı geniş bir disiplin olan klasik filoloji ile uğraşmanın kişiye belirli nitelikler kazandıran bir eğitsel yönünün de bulunduğunu burada tekrar etmek gerekir. Klasik dillerle uğraşma, insana belli bir zihinsel nitelik kazandırır. Böyle bir eğitimden geçerek zihinsel nitelik kazanmış olan kişi, somut gerçekle sürdürdüğü ilişkinin kazandırdığı bir alışkanlıkla, her şeyin doğruluğunu bizzat aramak ister; bu durum, araştırmacının eleştiri süzgecinden geçmemiş her türlü dogmanın ve yargının yıkılıp yok olmasına neden olur (Sinanoğlu, 1980: 193). Klasik filoloji eğitimi, kişinin, tarihsel bir bakış açısı kazanarak insanlığın geçirdiği manevi evrim sürecinin farkına varmasını sağlar. İnsanlık niteliklerinin geliştirilmesi temeline dayanan klasik filoloji eğitimi, bireyin gözlemcilik, eleştircilik niteliklerini kazanmasını sağlar ve kişiyi sistemli düşünmeye yönelterek yargıda bulunma gücünü kazandırır (Sinanoğlu, 1992: 520-521).

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde kurulan Klasik Filoloji Kürsüsü'nün ilk başkanı, İstanbul Arkeoloji Müzesinde sikke uzmanı olarak çalışmak üzere 1935 yılında ailesiyle birlikte Türkiye'ye göç etmiş olan ve bu görevinden 1939 yılında istifa ederek Fakültemizde "Hellenizm ve Roma

Tarihi” ve “Nüsmatik” derslerini okutmak üzere profesör olarak göreve başlayan Clemens Emin Bosch olmuştur (Widmann, 2000: 163, 182; O. Tekin, N. T. Tekin, 2007: 28-29). Onun ardından, Oxford Üniversitesi Roma tarihçisi ve sonradan “Sir” unvanını alan Prof. Ronald Syme’in 1940’lı yılların başından itibaren başkanlık ettiği ve 1942-1943 öğretim yılında yalnızca Latince derslerinin verildiği kürsüde, 1943-1944 öğretim yılının başında İrlandalı Prof. Oliver Davies’in gelmesiyle Eski Yunanca dersleri de verilmeye başlanmıştır. 1944 yılında Cambridge Üniversitesi’nden gelen Dr. George Edward Bean ise, Fakültemizde 1971 yılına kadar sürdürdüğü görevi sırasında, hem Eski Yunanca hem de Latince dersleri vermişti. 1955 Yılında Belçikalı Prof. Paul Moraux’ın beş yıl için gelişi, Klasik Filoloji Kürsüsü’ne öğretim ve etkinlikler açısından canlılık kazandırmıştı. Prof. Syme’in 1945 yılı sonlarında ayrılmasıyla, kürsünün başkanlığını bir süre için, Felsefe Kürsüsü profesörlerinden Walter Kranz üstlenmişti. 1932 Yılında devlet bursuyla Germanistik eğitimi için Berlin Üniversitesine gönderilen, ancak üç yıl sonra Milli Eğitim Bakanlığının isteği üzerine Heidelberg Üniversitesinde klasik filoloji öğrenimine başlayan ve 1942 yılında yurda döndükten sonra, bir süre Ankara’da Atatürk Lisesinde Latince dersleri veren ve kısa bir süre Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Klasik Filoloji kürsüsünde asistan olarak çalışıp 1946 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine Antik Felsefe kürsüsüne asistan olarak atanmış olan Dr. Suat Baydur 1950 yılında Klasik Filoloji alanında doçentlik sınavını vererek ertesini yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Filoloji Kürsüsüne doçent olarak atanmış ve bu kürsüdeki görevini 1953 yılındaki elim bir kaza sonucu vefatına kadar sürdürmüştür. Fakültemizin Tarih Bölümünün emekli öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Oktay Akşit 1954 yılında Klasik Filoloji Kürsüsüne asistan olarak atanmıştı. Bu kürsüdeki görevini 1958 yılına değin sürdürdükten sonra Tarih Bölümü’ne geçmiş ve 1994 yılında “profesör” unvanıyla emekli olmuştur.

Profesör Walter Kranz’dan sonra, Klasik Filoloji Kürsüsü’nün başkanlığını 1977 yılına kadar Prof. Dr. Faruk Zeki Perek Hocamız üstlenmişti. Devlet bursuyla gönderildiği Londra Üniversitesine bağlı King’s College’da Klasik Diller ve Edebiyatları alanında yüksek öğrenim gördükten sonra yurda dönüşünde ilkin Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Klasik Filoloji Kürsüsünde göreve başlayıp, daha sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Filoloji Kürsüsüne 1943 yılında naklen atanan Prof. Dr. Faruk Zeki Perek 1980 yılında emekliye ayrılmıştır. Kürsünün başkanlığını 1977-1982 yılları arasında

üstlenmiş olan Prof. Dr. Zafer Taşlıkılıoğlu Hocamız ise, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi mezunu olup Fakültemiz'in Klasik Filoloji Kürsüsüne Yunanca hocası olarak 1944 yılında nakil yoluyla gelmişti.

Kürsümüzün kuruluş yıllarında önemli katkıları olan yabancı uyruklu profesörlerin yanı sıra, büyük emekleri geçen Perek, Taşlıkılıoğlu ve Baydur Hocalarımızdan başka, Kürsünün tarihçesinde gösterdikleri çaba ve emeklerinden dolayı iki değerli Hocamızdan da burada söz etmek gerekir: Fakültemizin İngiliz Filolojisi Kürsüsüne 1942-1943 öğretim yılında yazılan ve Prof. Ronald Syme'in tavsiyesiyle kürsü değiştirip Klasik Filoloji Kürsüsüne geçerek bu Kürsüden 1945 yılında mezun olan ve aynı yıl Kürsüye asistan olarak atanan Prof. Dr. Müzehher Erim 1982-1992 yılları arasında, adı değişerek Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bölümü Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı olan Anabilim Dalı'nda, emekliye ayrıldığı 1992 yılına kadar Anabilim Dalı Başkanlığı yapmış; Lisans ve Lisansüstü programlarında verdiği ders ve seminerlerle sayısız öğrenci yetiştirmiştir. Klasik Filoloji Kürsüsüne öğrenci olarak başvurduğu yıllarda başvuruda bulunan tek öğrenci olması sebebiyle kendisi için sınıf açılmayacağı söylenen, ancak Dr. Bean'in çabasıyla Kürsüye kabul edilen Dr. Sina Kabağağ 1965 yılında aynı Kürsüye okutman olarak atanmış ve emekliye ayrıldığı 1989 yılına kadar otuz beş yıl hizmet verdiği Klasik Filoloji Kürsüsünde Latince gramer derslerinin vazgeçilmez hocası olarak binlerce öğrenci yetiştirmiştir.

1983 Yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı yeni Yüksek Öğretim Yasası uyarınca kürsü sisteminden bölüm ve anabilim dalı şeklinde bir yapılanmaya geçilince, Klasik Diller ve Edebiyatları Kürsüsü de Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı ve Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı olarak, ayrı diploma veren iki ayrı Anabilim Dalı şeklinde yapılanmış ve Hititoloji Anabilim Dalı ile birlikte, bugün de olduğu gibi, Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bölümü çatısı altında yer almıştır. Bu yeni yapılanmaya paralel olarak Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı başkanlığını Prof. Dr. Zafer Taşlıkılıoğlu, emekli olduğu 1983 yılı başına kadar, Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanlığını da Prof. Dr. Müzehher Erim emekli olduğu 1992 yılına kadar yürütmüşlerdir. Prof. Dr. Zafer Taşlıkılıoğlu Hocamızın emekliye ayrılmasından sonra Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı başkanlığını Fakültemizin yetiştirdiği öğretim üyelerinden Prof. Dr. Kenan Yonarsoy; Prof. Dr. Müzehher Erim Hocamızın emekliye ayrılmasından sonra Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanlığını Fakültemizin öğretim elemanı kadrosuna 1987 yılında katılan Prof. Dr. Erendiz

Özbayoğlu yürütmüşlerdir. Prof. Dr. Kenan Yonarsoy'un 1998 yılında, Prof. Dr. Erendiz Özbayoğlu'nun 2003 yılında emekliye ayrılımlarıyla, adı 2000 yılında Eski Yunan Dili ve Edebiyatı olarak değiştirilen Anabilim Dalının başkanlığını Fakültemizin yetiştirdiği öğretim üyelerinden Prof. Dr. Güler Çelgin; Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın başkanlığını da yine Fakültemizin yetiştirdiği öğretim üyelerinden Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken üstlenmiş olup her iki Hocamız da eğitim ve araştırma faaliyetlerinin yanı sıra Anabilim Dalı başkanlığı görevlerini halen sürdürmektedirler.

2009 yılı itibariyle her iki Anabilim Dalının akademik kadrolarına bakacak olursak; Eski Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Güler Çelgin, Prof. Dr. Vedat Çelgin, Yardımcı Doçent Dr. Emre Erten, Okutman (M.A.) Vicdan Taşçı, Araştırma Görevlisi Dr. Emel Karayel, Araştırma Görevlisi (M.A.) Erman Gören ve Dr. Hristo Fotyadis öğretim kadrosunu oluşturmaktadır. Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın öğretim kadrosu ise Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken, Prof. Dr. Bedia Demiriş, Yardımcı Doçent Dr. Çiğdem Menzilioğlu, Araştırma Görevlisi (M.A.) Ekin Öyken, Araştırma Görevlisi (M.A.) Pelin Atayman Erçelik ve Araştırma Görevlisi (M.A.) Bengü Cennet'ten oluşmaktadır.

2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasasından önce sertifika sistemi çerçevesinde Yunan Dili ve Edebiyatı, Latin Dili ve Edebiyatı olmak üzere iki sertifika programı şeklinde öğretim veren Klasik Diller ve Edebiyatları Kürsüsünden, 1983 yılında yapılan düzenlemeyle oluşturulan Eski Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında, dört yıllık lisans eğitim süresince Eski Yunan dili, alfabesinden başlayarak tüm gramer-sentaks kuralları verilmek suretiyle öğretilmekte, bu bilgiler metin dersleriyle pekiştirilmektedir. Bu derslerin yanında, tüm lisans eğitimini kapsayacak şekilde edebiyat ve kültür dersleri bulunmaktadır. Edebiyat derslerinde, Homeros Çağı'ndan Bizans Çağı'nın sonuna kadar, Eski Yunan edebiyatındaki bütün edebî türler sistematik bir şekilde okutulmaktadır. Edebiyat derslerine paralel olarak yapılan kültür tarihi derslerinde ise, devlet yapısı (yönetim organizasyonu), ordu, din, bilim, eğitim ve spor gibi konular ele alınmaktadır. Anabilim Dalı'nın eğitim programında Yunan Filolojisi'ne Giriş, Yunan Paleografyasına Giriş, Yunan Epigrafyasına Giriş ve İlkçağ Felsefesi gibi, Eski Yunan dili ve edebiyatı formasyonunun kazandırılmasını tamamlayıcı nitelikte dersler de bulunmaktadır. Anabilim Dalı öğrencilerinin eğitim formasyonları Lâtin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan

alınan derslerle tamamlanmaktadır. Lisans programı dışında Anabilim Dalı Lisansüstü programında da eğitim vermektedir.

Temel çalışma alanı eski Roma dili ve edebiyatı olan Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın lisans ve lisansüstü düzeyinde sürdürülen eğitim ve araştırma programı, günümüze ulaşan Latince Antikçağ metinleri ışığında Latince gramer, metin yorumu ve Antikçağ kültür tarihi konuları üzerine yoğunlaşır. Antikçağ kültürünün insanın düşünsel ve toplumsal gelişimindeki önemini ve değerini tanıtmayı amaçlayan ve bu konuda başta Eski Yunan Dili ve Edebiyatı, Klasik Arkeoloji, Eskiçağ Tarihi, Roma Hukuku, Felsefe gibi disiplin sahalarıyla da bağlantılı çalışmalarını sürdüren Anabilim Dalı 2003 yılından bu yana *Navi Salvia: Sina Kabağaç'ı Anma Toplantısı ve Klasik Filoloji Seminerleri* adı altında düzenlediği etkinliklerle ve aynı başlıklı yayınlarıyla; ayrıca Latin Edebiyatının seçkin eserlerinin Türkçeye kazandırılmasına yönelik çeviri çalışmalarıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

KAYNAKÇA

Baydur, Suat Yakup, *Dil ve Kültür*, İstanbul 2003.

Berkol, Bülent, "Darülfünun'da Klasik Filoloji Öğretimi Yapıldı mı?" (4 Nisan 2008 Perşembe günü saat 16.00'da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin 345 numaralı odasında *Klasik Filoloji Seminerleri* kapsamında sunulan yayımlanmamış bildiri metni).

Çelgin, Ahmet Vedat, "Her Zaman Yetişmeyecek Bir 'Anıt-Hoca' Dr. Sina Kabağaç", *Arkeoloji ve Sanat*, Sayı 80, 1997, s. 3-5.

Çelgin, Ahmet Vedat, "İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden Bir 'Faruk Hoca' Geçti: Prof. Dr. Faruk Zeki Perek'in Ardından", *Arkeoloji ve Sanat*, Sayı 91, 1999, s. 4-14.

Demiriş, Bedia, "Klasik Filoloji: Tanımı ve Sınırları", *Lucerna*, İstanbul 1996, s. 31-35.

Demiriş, Bedia, "Dr. Sina Kabağaç ve Klasik Diller Eğitimi", *NaviSalvia Sina Kabağaç'ı Anma Toplantısı 2003 Çeşitlemeler*, İstanbul 2005, s. 5-14.

Erim, Müzehher, "Klasik Filolojinin Önemi ve Türkiye'de Kuruluşu", yay. haz. G. Çelgin, A. Vedat Çelgin, *Arkeoloji ve Sanat* Sayı 94, 2000, s. 27-30.

Ortaylı, İlber, *Filoloji ve Tarih*. Türkiye Bilimler Akademisi Forumu, Ankara, 2005.

Sinanoglu, Suat, *Türk Humanizmi*, Ankara 1980.

Sinanoglu, Suat, "Yirmibirinci Yüzyıla Girerken Klasik Çağ Düşüncesi ve Türkiye", *Belleten* (1992) C. LVI, S. 216, s. 513-530.

Tekin, Oğuz ve Nil Türker Tekin, *Mülteci Bir Akademisyenin Biyografisi: Clemens Emin Bosch (1899-1955)*.

Uysal, Dr. Mehmet Reşat, "Atatürk'ün Darülfünun'u Ziyareti" *Milli Kültür C. 2, S. 12*, Mayıs 1981, Kültür Bakanlığı, s. 25-26.

Widmann, Horst (Prof. Dr.), *Atatürk ve Üniversite Reformu*, çev. Prof. Dr. Aykut Kazancıgil, Doç. Dr. Serpil Bozkurt, İstanbul 2000.